

Tidskriften *Zenits* bokutgivning 1968–1982

Gunnar Olofsson

SAMMANDRAG: Under 1960-talet var Göran Therborn en avgörande kraft bakom den ursprungligen syndikalistiska tidskriften *Zenits* omorientering mot årtiondets ”nya vänster” och skapandet av ”nya” *Zenit* 1967. Gunnar Olofsson, även han en av ”nygrundarna” av tidskriften, tecknar i denna översikt bakgrunden till förändringen i inriktning och den breda och inflytelserika bokutgivning som sprang ur den nya oberoende tidskriftsföreningen. Det gäller både utgivningen i egen regi, i olika skriftserier och på det egna förlaget Zenit förlag, och samarbetet med etablerade förlag genom bokserierna Zenitserien och Karl Marx & Friedrich Engels *Skrifter i urval*, båda på Bo Cavefors förlag, och TemaTeori på Rabén & Sjögren.

NYCKELORD: Göran Therborn; den ”nya vänstern”; tidskriften *Zenit*; bibliografi; bokutgivning; Zenit förlag; Zenitserien; Bo Cavefors Bokförlag; Marx-Engels *Skrifter i urval*; TemaTeori; Rabén & Sjögren.

PUBLICERINGSHISTORIK: Originalpublicering.

GUNNAR OLOFSSON är professor emeritus i sociologi vid Linnéuniversitetet.

E-POSTADRESS: gunnar.olofsson@lnu.se

FÖRSLAG PÅ KÄLLANGIVELSE:

Olofsson, Gunnar (2016) ”Tidskriften *Zenits* bokutgivning 1968–1982”, i *Arkiv. Tidskrift för samhällsanalys*, nr 6, s. 109–131.

DOI: <http://dx.doi.org/10.13068/2000-6217.6.6>

© Gunnar Olofsson/Arkiv förlag & tidskrift 2016 (publicerad 7 oktober 2016)

Artikeln distribueras enligt en upphovsrättslicens från Creative Commons: Erkännande-Ickekommersiell-IngaBearbetningar 3.0 Unported, som medger fri icke-kommersiell användning och spridning i oförändrat skick så länge källan anges.

Arkiv. Tidskrift för samhällsanalys är en sakkunniggranskad vetenskaplig tidskrift för samhällsvetenskap och historia. Samtliga artiklar publiceras fritt tillgängliga på:

www.tidskriftenarkiv.se

Beständig länk, DOI: <http://dx.doi.org/10.13068/2000-6217>

Den här artikeln finns tillgänglig i följande format:

PDF & HTML: via beständig länk, DOI: <http://dx.doi.org/10.13068/2000-6217.6.6>

EPUB: ingår i e-boksutgåva av numret, ISBN: 978 91 7924 279 4

TRYCK: ingår i bokutgåva av numret, ISBN: 978 91 7924 280 0

Grafisk utformning och sidnumrering är identisk i pdf och tryck.

Samtliga artiklar i nr 6 (2016) nås via beständig länk,

DOI: <http://dx.doi.org/10.13068/2000-6217.6>

Arkiv. Tidskrift för samhällsanalys

ISSN: 2000-6217 (för elektronisk resurs)

ISSN: 2000-6225 (för tryckta nummer)

ges ut av

Stiftelsen Arkiv för främjande och spridning
av samhällsvetenskaplig och historisk forskning

genom

Arkiv förlag & tidskrift

Box 1559

SE-221 01 Lund

BESÖK: L Gråbrödersg 3 c, ipg

TEL: 046-13 39 20

ARKIV FÖRLAG: arkiv@arkiv.nu · www.arkiv.nu

TIDSKRIFTEN ARKIV: red@tidskriftenarkiv.se · www.tidskriftenarkiv.se

ANSVARIG UTGIVARE & CHEFREDAKTÖR: Sven Hort

ADMINISTRATIV REDAKTÖR: David Lindberg

REDAKTÖRER: Paavo Bergman, Lisa Kings, Zhanna Kravchenko

Tidskriften *Zenits* bokutgivning 1968–1982

GUNNAR OLOFSSON

Föreliggande text skildrar och förtecknar tidskriften *Zenits* utgivning av böcker och småskrifter mellan åren 1968 och 1982. Jag går dels igenom de publikationer som *Zenit* gav ut i helt egen regi, dels de tre bokserier som gavs ut på Bo Cavefors och Rabén & Sjögrens förlag.

Bakgrund: *Zenit* och den ”nya vänstern”

Tidskriften *Zenit* utkom mellan 1957 och 1997. Från början och fram till 1966 gavs den ut av olika syndikalistiska organisationer (det syndikalistiska ungdomsförbundet och senare den syndikalistiska grupprörelsen). I denna första fas kom den ut i stort format (A4). Alla artiklar under de första tio åren finns förtecknade i ett utförligt register, vilket finns tillgängligt på nätet.¹

Från och med 1962 kom *Zenit* att i stigande utsträckning bli en tidskrift som uppmärksammade ”den nya vänstern” så som den framträdde i den europeiska debatten. *Zenit* kom att publicera texter av bland annat Georg Lukács, Antonio Gramsci, Jean-Paul Sartre, André Gorz och Ernest Mandel. I redaktionens blickfång stod partier och tidskrifter som politiskt befann sig i zonen mellan socialdemokratien och den västeuropeiska kommunismen. Det kunde gälla de socialistiska folk-

1. I SAC:s tidningsarkiv: <https://www.sac.se/Om-SAC/Historik/Arkiv/Tidningsarkiv/Tidningar-utgivna-av-andra-frihetliga-organisationer/Zenit/Index>.

partierna i Danmark och Norge, det kunde gälla PSU (Parti socialiste unifié) i Frankrike. De tidskrifter som (delar av) redaktionen då läste och uppmärksammade var *New Left Review* (England), *Les Temps Modernes* (Frankrike), *Partisans* (Frankrike), *neue kritik* (Tyskland), *International Socialist Journal* (Rom) och *Studies on the Left* (USA). Det var alla tidskrifter som bar fram nya strömningar. Inte minst var de början på den vitalisering av den marxistiska traditionen som då kunde skönjas.

Till en början samexisterade detta tankegods med den syndikalistiska och frihetliga traditionen i tidskriftens spalter. Efter hand försköts tyngdpunkten alltmer åt ”den nya vänstern” som politiskt och intellektuellt projekt. Så småningom kom också ny inspiration från tidskrifter och intellektuella miljöer som tog sin utgångspunkt i en mer traditionell syn på marxismen för sina analyser. Här kan nämnas såväl *Monthly Review* (både tidskriften och förlagets böcker) som kretsen kring Louis Althusser i Paris.

Under 1966 övergick tidskriften från att vara ett organ för den syndikalistiska gruppörelsen till att ägas av en tidskriftsförening; en förening som bars upp av enskilda medlemmar i de olika grupper som då fanns. Lunds Zenitgrupp var en av dessa och den hade verkat som en studentklubb vid Lunds universitet sedan de första åren på 1960-talet.

Från och med 1967 kom *Zenit* ut i nytt format, med en bredare krets av medarbetare och med en nordisk bas (tidskriftens undertitel var *Nordisk socialistisk tidskrift*). Tidskriftens redaktion breddades. Dels tillkom redaktioner från Norden (Danmark, Norge och Finland), dels kom den svenska tidskriftsredaktionen att inrymma både etablerade radikala akademiker (Kurt Aspelin, Lars Herlitz, Rita Liljeström m.fl.) och unga radikaler som inte längre fann sig tillrädda i Clarté (som exempelvis Tomas Gerholm och Iréne Matthis).

Denna förändring av tidskriften i både form, innehåll och redaktionell personkrets bör ses mot bakgrund av den debatt och det debattklimat som rådde i Sverige efter mitten av 1960-talet. I Danmark och Norge fanns det nya och framgångsrika socialistiska folkpartier. De placerade sig till vänster om socialdemokratin, och var samtidigt fria från band till kommunismen. Det svenska kommunistpartiets ledare, C.H. Hermansson hade öppnat sitt parti för en vid debatt och nyorientering

med sin bok *Vänsterns väg* (1965). Samma år utkom André Gorz bok om *Arbetarrörelsen i överflödets samhälle*, en bok som tecknade ett nytt porträtt av den moderna kapitalismen och vilka möjliga vägar som kunde finnas för att överskrida dess samhällsordning.

Från böcker till tidskrift – till nya bokserier

Våren 1966 publicerades boken *En ny vänster*, redigerad och i stor utsträckning skriven av Göran Therborn. Den fick ett betydande genomslag i debatten och diskussionen om ”den nya vänstern”, vad den stod för och vad den skulle kunna bli. Boken ledde till en skarp debatt mellan bokens författare och de ledande marxist-leninisterna i *Clarté*.²

Lennart Berntson och Gunnar Persson publicerade 1968 sin bok *U-hjälp och imperialism* (Aldus/Bonniers), en bok som med sitt internationella perspektiv och sin betoning av den imperialistiska världsordningen fick en enorm spridning.³ Bokens författare hade sin akademiska bakgrund i statskunskap och ekonomisk historia.

Man kan något förenklat säga att det var en kombination av de strömningar och influenser som kom till uttryck i tidskriftens pågående nyorientering och i böckerna *En ny vänster* och *U-hjälp och imperialism*, som satte ramarna för *Zenits* nya publiceringsprofil från och med 1967. Inte minst är det tydligt för de böcker och häften som bar *Zenits* namn.

Zenits redaktion

Det var *Zenits* redaktion som beslutade om den bokutgivning som skedde i tidskriftens namn. Många personer har under kortare eller längre tid medverkat i den redaktionen.

2. Den debatten fördes i tidskrifterna *Zenit* och *Clarté* mellan å ena sidan Gunnar Bylin och Bo Gustafsson från *Clarté* och Göran Therborn och Gunnar Olofsson från *Zenit*. Två Lunda-clartéister (Hans Isaksson och Gunnar Persson) kritiserade på liknande sätt *En ny vänster* för alla dess brister och ”avvikelser”. Hela denna debatt finns för övrigt återgiven på nätet, under rubriken ”Ny vänsterdebatten i *Clarté* och *Zenit* 1966”, se http://www.marxistarkiv.se/sverige/kfml-skp/ny_vanster_debatten.pdf. Här finns också boken *En ny vänster* i sin helhet: http://www.marxistarkiv.se/sverige/diverse/en_ny_vanster.pdf.

3. Boken kom ut i åtskilliga upplagor. Enligt uppgift från Gunnar Persson sålde den mer än 25 000 exemplar. Det kan jämföras med *En ny vänster*, vars första upplaga på 4 000 exemplar följdes av en andra upplaga på 2 000.

Medlemmarna kom från många håll. Politiskt och ideologiskt var flera olika strömningar representerade. En del av den första generationen som byggde upp den nya tidskriften efter 1967 kom från den syndikalistiska grupprörelsen och hade sedan utvecklats i riktning mot ”den nya vänstern”. Andra kom till redaktionen efter att ha lämnat *Clarté* (tidskriften och organisationen) efter dess olika inre konvulsioner (både 1966 efter den maoistiska vändningen och 1969–70 när Clarté-sektionen i Lund imploderade). Andra kom från Vänsterns ungdomsförbund (VUF) och Vpk, från SSU och från en allmän vänsterposition, utan organisatorisk anknytning.

De allra flesta i redaktionen var från början studenter eller yngre akademiska lärare, även om några var journalister. Inom Lundaredaktionen, som kom att vara central för bokutgivningen, fanns ett flertal discipliner representerade. Under den period vi här skriver om, det vill säga från slutet av 1960-talet till början av 1980-talet gällde det: ekonomisk historia, sociologi, historia, statsvetenskap, teoretisk filosofi, konsthistoria, litteraturhistoria, fonetik, kulturgeografi, pedagogik, psykologi och rättssociologi.

Redaktionsmedlemmarna kom således från många skilda håll, såväl disciplinärt som politiskt och ideologiskt. De kom med olika bakgrunder och politiska inriktningar, och hölls för en tid samman av sitt intresse för att arbeta med och i en tidskriftsredaktion, för att där diskutera vad man skulle skriva och vilka texter man skulle publicera. Det redaktionella arbetet gällde först och främst texterna i tidskriften, men efter hand också utgivningen av böcker i tidskriftens olika serier. Olikskheterna i bakgrund och intresse kom naturligtvis också att forma bokutgivningen. Den speglar också de ny- och omorienteringar som den successivt växande redaktionen genomgick under perioden från starten 1967 fram till början av 1980-talet.

Zenits utgivning av böcker och häften från 1968 till 1982

Tidskriftens publikationsprofil hade två former. För det första gav *Zenit* ut olika serier av häften, pamfletter och böcker i egen regi. För det andra hade tidskriften ett organiserat samarbete med två etablerade förlag där man ansvarade för egna serier. Det gällde Zenitserien och Marx och Engels *Skrifter i urval* på Bo Cavefors förlag och serien TemaTeori på Rabén & Sjögren.

Till det kom att redaktionen medlemmar gav ut böcker även på andra förlag (se nedan).

Leif Thollanders roll

Leif Thollander (1931–2015) var en av Sveriges främsta formgivare.⁴ Han gav tidskriften *Zenit* dess logotyp och grafiska form från det första numret 1967 och framöver. Han gjorde omslagen till *Zenits* bokserier, både de som gavs ut i egen regi och de som gavs ut av Rabén & Sjögren och Cavefors. Han har gjort de omslag som återfinns som illustrationer i texten nedan.⁵

Utgivning i egen regi

I denna kategori faller några olika serier som utkom vid olika tidpunkter.

Zenit småskrifter

Från slutet av 1960-talet publicerade *Zenit*, under rubriken Zenit Reprint eller Zenit småskrifter sju häften. En del av dessa var översättningar av längre artiklar som redaktionen ville lyfta fram men som i sin helhet

4. Se artiklarna om Leif Thollanders bokarbeten i *Biblis* nr 70 (sommaren 2015): ”Men i de trädgårdar där lyriken vistas, finns åtskilligt att upptäcka’. Ett urval av Leif Thollanders bokarbeten” av Christer Jonson och Per Werme; och ”Leif Thollander och FIB:s Lyrikklubb” av Torbjörn Schmidt. Leif skapade också Vietnamrörelsens märke, logotypen till *Clarté* (1966), till *Kvinnovetenskaplig tidskrift* – och därtill en rad omslag till andra bokförlag. Under senare år främst till Elisabeth Grates förlag.

5. Leif skapade också Arkiv förlag & tidskrifts logotyp och omslagen till de böcker som gavs ut på Arkiv förlag under 1970- och 1980-talen, inklusive dess avhandlingsserie (se nedan).

inte fick plats i tidskriftens spalter. Det var exempelvis översättningar av två artiklar från *New Left Review*. Dels Juliet Mitchells banbrytande text *Kvinnorna – den längsta revolutionen*,⁶ dels Robin Blackburns granskning av ”den borgerliga ideologin” så som den kom till uttryck i dåtidens debatt och samhällsvetenskap.⁷ Ett häfte var ett omtryck av en längre artikel av André Gunder Frank och den innehöll hans kritiska belysning av teorierna om utveckling och underutveckling.

I serien publicerades även ett par mer dagsaktuella pamfletter, bland annat ett häfte om hamnarbetarstrejken i Göteborg 1969 och en samling texter skrivna av tonåriga aktivister i SECO som propagerade för bildandet av en socialistisk gymnastorganisation.⁸

Zenit stencil och Zenit särtryck

Till denna grupp av småskrifter hörde också två nummer i serien Zenit stencil – en rapport om skogsarbetarstrejken 1971 och en text av Nicos Poulantzas som kritiskt granskade Perry Andersons och Tom Nairns analys av den engelska historien och Labourpartiet. Dessa artiklar hade just publicerats på svenska i Gunnar Olofsson (red.) *Engelsk vänsterdebatt* (Prisma 1969).

Flera särtryck av tidskriftsartiklar gavs ut och spreds på det viset ganska brett.

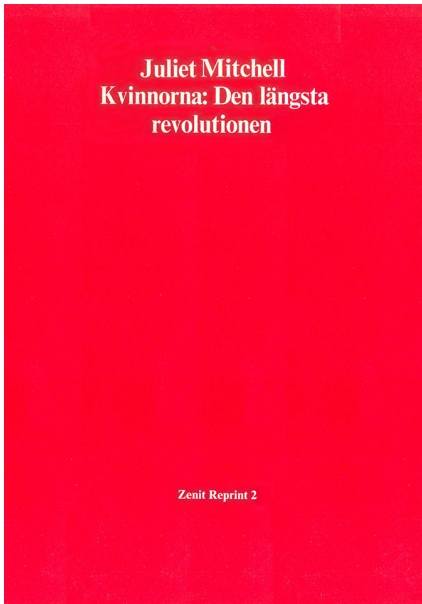
Z – Zenit häften

Detta var en serie med inalles sju häften som började ges ut i slutet av 1970-talet. Det var fråga om små böcker i ett slags mellanformat, både sidmässigt och till sin tekniska och grafiska utformning. Det fanns inget specifikt fokus eller något inre sammanhang mellan dessa häften – det var en utgivning som speglade intressebredden hos en stor och vittfamnande redaktion. En del var svenska originalutgåvor (av Jan Lindhagen, en av socialdemokratins intellektuella ideologer, och av Ruth Bohman,

6. Den texten ingick i Juliet Mitchells bok *Women's Estate* (Penguin 1971), som också gavs ut på svenska som *Den nya kvinnorörelsen* (Pan/Norstedts 1972).

7. Texten är ett kapitel från den av *New Left Review* utgivna Penguin-boken *Student Power* (1969).

8. Två av de sex författarna, Sven E. Olsson (numera Hort) och Gunnar Wetterberg, kom senare med i tidskriftens redaktion.

Juliet Mitchell
Kvinnorna: Den längsta
revolutionen

Zenit Reprint 2

Zenit Häftan 1 NR 1 1979 · ÅRGÅNG 1 · PRIS 20,- INKL. MOMS

Z

Louis Althusser:
"Det måste bli
en förändring i par-
tiet!" (Till kritiken
av franska kommu-
nistpartiets ledning
och strategi i
Vänsterunionen).

aktiv i SKV, Svenska kvinnors vänsterförbund, och i fredsrörelsen). Men serien rymde också en fransk debattskrift – Louis Althusser om det franska kommunistpartiet – och ett antal inlägg som gjordes vid en konferens om Östeuropa, arrangerad av den italienska vänstertidningen *Il Manifesto*. Vidare skrifter om ekonomisk utvecklingsteori (av Domenico Mario Nuti och av Charles Edquist och Olle Edqvist) och till sist en antologi om kriget i Sydostasien i slutet av 1970-talet (*De socialistiska kriget*).

Strejkrapporter och Zenits nummer om LKAB-strejken

Till denna mellanform hör också ett antal texter om strejkrörelserna i Sverige från 1969 till 1973 som tidskriften publicerade som egna broschyrer i serien Zenit småskrifter (om hamnarbetarstrejken), eller som Zenit stencil (om skogsarbetarstrejken), eller som en specialutgåva inom tidskriftens ram, till exempel *LKAB-strejken*, en broschyr i all huvudsak

skriven av Göran Therborn och utgiven som *Zenit* nr 16 ½.⁹ Detta nummer trycktes i 20 000 exemplar varav hälften såldes. Numret inleddes med ett förord av Sara Lidman.

Zenit förlag

Det sista exemplet på utgivning i egen regi var utgivningen på Zenit förlag, ett initiativ som tillkom efter att samarbetet med Cavefors hade upphört 1978 (och då hans förlag gått i konkurs). En bok som genom åren sålts i mer än 30 000 exemplar i Cavefors Zenitserie var Ernest Mandels lilla *Inledning till marxismens ekonomiska teori*. Den fick nu sin sista svenska utgåva på det nya Zenit förlag.

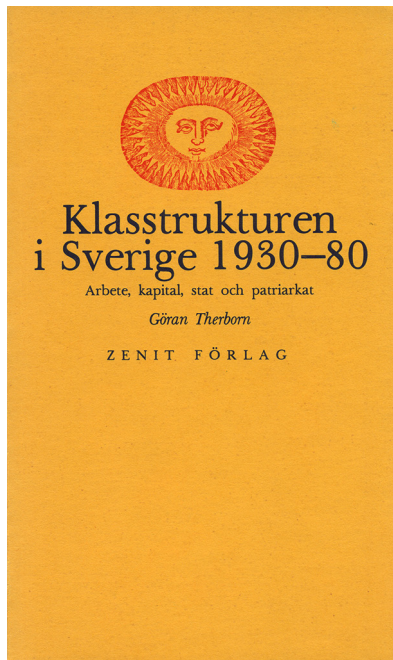
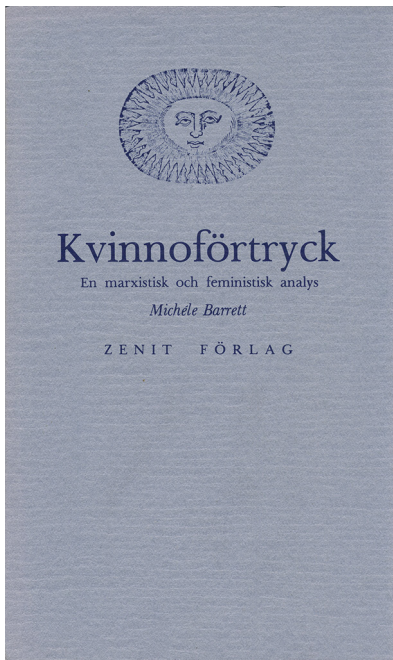
Serien speglade tydligt de olika intresseinriktningar som fanns inom redaktionen vid denna tid. Det gällde både de texter som skrevs av redaktionsmedlemmar och de som kom utifrån. Å ena sidan publicerades arbeten med en kritisk hållning till marxismen av Svante Nordin, Håkan Arvidsson och Lennart Berntson,¹⁰ och av Pau Puig i Scotoni, å andra sidan gav förlaget också ut två arbeten av Göran Therborn. Dels hans sista på svenska skrivna bok, *Klasstrukturen i Sverige 1930–1980. Arbete, kapital, stat och patriarkat*, dels en svensk utgåva av hans ideologibok, *Maktens ideologi och ideologins makt*.

Vidare gav förlaget ut böcker av kollegor till olika redaktionsmedlemmar. Håkan Wibergs bok om krig och fred, Göran Djurfeldt och Staffan Lindbergs bok *Medicin mot fattigdom* samt Anders Kjellbergs bok om stat och klasser under kapitalismen är tre exempel på utgivning av den typen.

Flera av redaktionen medlemmar var vid den tiden med om att starta och driva *Kvinnovetenskaplig tidskrift*. Den forskningsinriktningen representerades i Zenit förlags utgivning av Michèle Barretts *Kvinnoförtryck. En marxistisk och feministisk analys* (som ursprungligen kommit ut på Verso).

9. Therborn omarbetade denna text inför en utgivning på tyska, där den publicerades som *Spontanität und Massenaktion im Wohlfahrtsstaat* (Neue Kritik Verlag 1970).

10. Som vid denna tid omprövade sin hållning till vänsterns teori och politik och rörde sig bort från den. Se även David Brolin, *Omprövningar. Svenska vänsterintellektuella i skiftet från 70-tal till 80-tal* (Celanders förlag 2015).

Det visade sig dock att tidskriften ekonomiskt inte kunde klara av en ambitiös bokutgivning med anställd personal. Satsningen upphörde ganska snart. Det skedde när Lunds Bokcafé gick i konkurs (med en stor skuld till *Zenit*) samtidigt som fyra av förlagets nyutgivna böcker i följd inte fick stöd från Kulturrådet.

Två böcker som skrivits av redaktionsmedlemmar var de som gick bäst. Det var dels Håkan Arvidsson och Lennart Berntsons bok om *Makten, socialismen och demokratin*. Den signalerade författarnas politiska omorientering från en tidigare ortodox leninism till ett efter hand framväxande kritiskt förhållningssätt till den marxistiska och socialistiska traditionen, såväl teoretiskt som politiskt. Dels Göran Therborns bok om den svenska klasstrukturen. Den boken går tillbaka på en artikel i tidskriften *Zenit* från 1972, via ett särtryck och senare bearbetning till ett häfte, *Det svenska klassambället 1930–70*, som nådde stora upplagor.

Bokutgivning på andra förlag

Den andra viktiga delen av *Zenits* bokutgivning var de serier på två andra förlag där redaktionen svarade för urvalet och ibland även för redigering och förord. I ett långvarigt samarbete med Bo Cavefors förlag svarade tidskriften för två serier – pocketböcker i Zenitserien och en (påbörjad) utgivning av Karl Marx och Friedrich Engels *Skrifter i urval* – och tillsammans med Rabén & Sjögren gav man ut serien TemaTeori.

Bo Cavefors förlag

Från 1967 hade *Zenit* redaktioner på flera håll i Sverige (Lund, Göteborg, Stockholm) och i Norden (Köpenhamn, Oslo, Helsingfors). Efter hand kom tyngdpunkten i det redaktionella arbetet alltmer att förskjutas till Lund.

Ur *Zenit*-redaktionens perspektiv var det rimligt och realistiskt att söka ett samarbete med Bo Cavefors förlag och redaktionsgruppen i Lund tog tidigt kontakt med Bo Cavefors.¹¹ Varför just Cavefors? Hans förlag hade under 1960-talets mitt breddat sin profil från det modernistiskt litterära (med namn som Ezra Pound, Peter Weiss och Göran Printz-Påhlsson) till att också, och då främst i pocketutgivningen i BOC-serien,¹² inkludera intressant politisk teori och politiska förgrundsgestalters arbeten. På det teoretiska planet kom ett urval av Rosa Luxemburg (1965) och det första stora urvalet av Antonio Gramscis texter (1967) på svenska. Från och med 1968 gav Cavefors ut Louis Althusser's huvudverk, *För Marx* (1968) och *Att läsa Kapitalet I–II* (1970).

1969 gav Cavefors ut en nyöversättning av första boken av Karl Marx *Kapitalet*. Det skedde i samarbete med tidskriften *Clarté*. Cavefors publicerade därtill också Mao Zedongs militärpolitiska skrifter, och även Che Guevaras bok om gerillakriget.

Samtalen med Cavefors ledde till en överenskommelse om att *Zenit* (det vill säga i praktiken dess redaktionsmedlemmar) skulle svara för en pocketbokserie på hans förlag. Överenskommelsen formaliserades senare

11. Detta kommer att redas ut av Ragni Svensson i hennes pågående avhandlingsarbete om Bo Cavefors förlag.

12. Se här Ragni Svensson, ”Bo Cavefors BOC-serie, den nya vänstern och pocketrevolutionen”, *Biblis* nr 68 (vintern 2014/2015) s. 36–49.

i ett avtal mellan tidskriften och förlaget och skulle ge ett viktigt tillskott till tidskriftens ekonomi, försåvitt böckerna i serien sålde bra.

I det sena 1960-talets och det tidiga 1970-talets studentexpansion och starka vänstervåg kom både tidskriften och dess bokutgivning att nå förhållandevis stora upplagor. Ett antal av de första böckerna i Zenitserien kom exempelvis ut i flera upplagor.¹³

Zenitserien (1968–1978)

Den första bok som gavs ut i Zenitserien var Ernest Mandels *Inledning till marxismens ekonomiska teori* som kom ut våren 1968. Redan hösten 1969 kom den tredje upplagan ut.

Zenitserien kom att karakteriseras av att den verkade i ett korsdrag mellan det akademiska och det politiska. Så kom exempelvis Göran Therborns licentiatavhandling i sociologi, *Klasser och ekonomiska system*, ut i Zenitserien 1971 liksom den undervisningsvolym som Jan Anward och Gunnar Olofsson ställde samman kring en nyckeltext av Claude Lévi-Strauss.¹⁴ Senare kom Charles Edquists bok från 1977, *Teknik, samhälle och energi*, att ingå som en del i hans doktorsavhandling i ekonomisk historia.¹⁵

Men tyngdpunkten i seriens utgivning kom att ligga på vänsterns politiska och ideologiska debatt, på den marxistiska politiska ekonomin och marxismens politiska teori.

I förteckningen över titlarna i Zenitserien syns tydliga spår av den roll som den antiimperialistiska kampen spelade för den tidens vänsterintellektuella. Där finns exempelvis Lenins klassiska arbete om *Imperialismen som kapitalismens högsta stadium*, med nya inledningar av historikern Claus Bryld och ekonomhistorikern Lars Herlitz, liksom Harry Magdoffs bok *Imperialismens politiska ekonomi* (från *Monthly Review*) och André Gunder Franks *Kapitalism och underutveckling i Latinamerika*.

13. Det gäller exempelvis böckerna av Mandel, Lévi-Strauss, Dencik-Herlitz-Lundvall, Frank och Magdoff. Se listan på Zenitseriens utgåvor nedan.

14. Rättigheterna till Lévi-Strauss text ”Berättelsen om Asdiwal”, som publicerats i *Les Temps Modernes* i början av 1960-talet, fick *Zenit* av författaren efter en brevväxling mellan Lévi-Strauss och Gunnar Olofsson.

15. I avhandlingen ingick även delar av Edquists och Edqvists lilla bok, *Sociala bärare av teknik. Brygga mellan teknisk förändring och samhällsstruktur*, utgivet i serien Z – Zenit häften 1980.

Marxismens politiska teori tas upp i David Fernbachs bok *Marx och politiken. Teori och praktik*¹⁶ och Lennart Berntsons antologi *Marxistisk statsteori*. Den senare var för övrigt den sista bok som gavs ut i serien år 1978.

Några utgåvor har tillfällighetskaraktär – till exempel ett par texter om den kinesiska kulturrevolutionen eller Utz Maas bok om lagstiftningen mot den radikala vänstern i Västtyskland (*Berufsverbot*).

En bok sticker ut i sammanhanget, såväl för sin tillkomsthistoria som för sitt innehåll, nämligen den Kommunistiska internationals upprorshandbok från mellankrigstiden, *Det väpnade upproret*.¹⁷

Marx-Engels skrifter

Cavefors hade gett ut första boken av *Kapitalet*, Karl Marx huvudverk, 1969 och 1971 och 1973 följde andra och tredje boken. *Zenit*-redaktionen ingick i samband med detta en överenskommelse med Cavefors att ge ut ett antal större urval av Marx och Engels skrifter. 1975 publicerades så *Ekonomiska skrifter* som innehöll flera hittills oöversatta arbeten av Marx. Stora delar av *Teorier om mervärdet* och det opublicerade kapitlet från förarbetena till *Kapitalet*, ”Den omedelbara produktionsprocessens resultat”, ingår i detta omfattande urval.

Ytterligare ett urval, *Filosofiska skrifter*, kom ut 1978. Det urvalet hade ett förklarande förord av Svante Nordin.

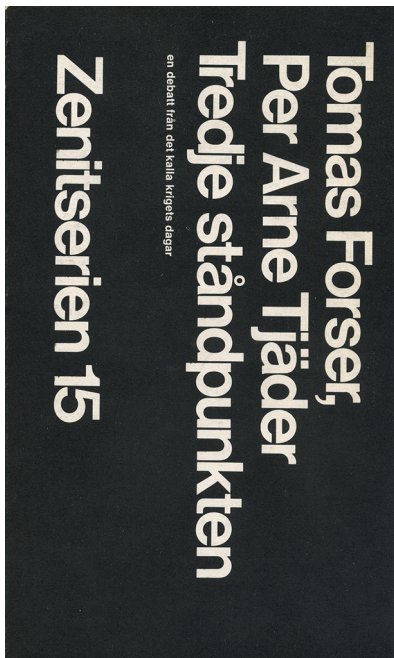
Från Cavefors till A-Z

1978 var en ny upplaga av *Kapitalets* tredje bok på väg, samtidigt som Cavefors förlag hamnade i en avgörande ekonomisk kris. Boken löstes då ut från tryckeriet av det nybildade förlaget A-Z, ett samarbete mellan Arkiv förlag och tidskriften *Zenit*.¹⁸

16. Det är Fernbachs inledning till *New Left Reviews* utgåva av Marx politiska skrifter på Penguin.

17. Boken sammanställdes av ett antal funktionärer (bland annat Hô Chi Minh och Michail Tjuchatjevskij) inom den Kommunistiska internationals utbildningscentrum i Moskva i slutet av 1920-talet. Den svenska utgåvan är försedd med en efterskrift av Håkan Arvidsson.

18. Flera Cavefors-böcker köptes vid det förlagets stora konkurs upp av A-Z. En del av dem har senare kommit ut i nya upplagor på Arkiv förlag. Det gäller till exempel *Kapitalets* första bok, och Perry Andersons historiska översiktsarbeten.

Andra kopplingar mellan Zenit och Cavefors

Ett antal böcker som gavs ut av Cavefors förlag, främst i BOC-serien, hade sin bakgrund i förslag från enskilda redaktionsmedlemmar. Det kunde röra sig om ambitiösa antologier som var fallet för både de av Rolf Gustavsson redigerade volymerna med artiklar och bokkapitel om *Kapitalismens utveckling i Afrika. Studier i Afrikas moderna ekonomiska historia*, volym I–II (1971) och Gunnar Perssons redigerade volym om *USA mellan två inbördeskrig. Essäer i USA:s moderna historia* (1972). Gunnar Persson gjorde även urvalet och skrev inledningen till Michał Kaleckis bok *Tillväxt och stagnation i modern kapitalism* (1975). Göran Therborn gav ut ett urval av Louis Althusser's texter i *Filosofi från proletär klasståndpunkt* (1976).

Jan Annerstedt gav ut *Makten över forskningen. Om statlig forskningsorganisation och forskningsplanering i dagens Sverige* (1972). Lennart

Berntson publicerade en del av sin licentiatavhandling i statskunskap *Politiska partier och sociala klasser. En analys av partiteorin i den moderna statskunskapen och marxismen* (1974). Anders Löfqvist översatte Saussures klassiska arbete, *Kurs i allmän lingvistik* (1970), och Gunnar Olofsson förledde Cavefors att ge ut Michel Foucaults *Vetandets arkeologi*, som kom ut år 1972.¹⁹

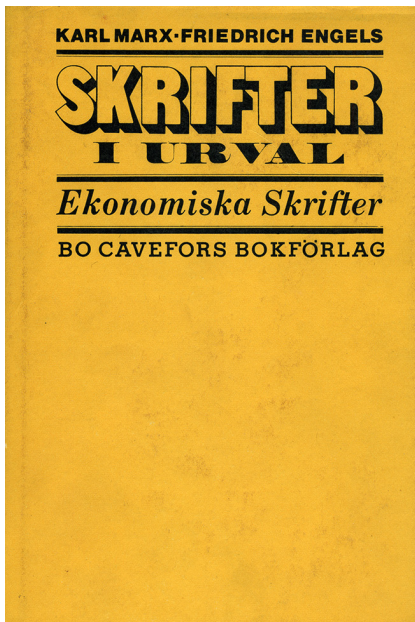
TemaTeori (på Rabén & Sjögren 1970–1980)

Under åren 1970–1980 gav *Zenit* ut böcker i serien TemaTeori på Rabén & Sjögren. Också för denna serie svarade *Zenits* redaktion för urvalet av böcker och ibland också för förord med mera. Det allra mesta av utgivningen var översättningar av böcker som redaktionen, eller någon i redaktionen, tyckte var viktig eller värdefull för den svenska debatten och publiken.

I sin utgivning av pocketböcker i TEMA-serien hade Rabén & Sjögren gett ut många arbeten som var viktiga för den svenska vänstern. Jag har redan nämnt André Gorz betydelsefulla bok om *Arbetarrörelsen i överflödets samhälle* (1965). TEMA-serien gav också ut Gorz bok *Den svåra socialismen* år 1968, liksom C.H. Hermanssons manifest för en omorienteringen av det svenska kommunistpartiet, *Vänsterns väg från 1965*. För *Zenits* del spelade den av Rabén & Sjögren utgivna boken *En ny vänster* (1966) en viktig roll.

Zenit svarade för totalt sjutton böcker i serien TemaTeori. Det mesta var översättningar av böcker som kommit ut på Monthly Review Press, New Left Books/Verso eller på olika franska vänsterförlag (Maspero, Seuil, Les Éditions sociales). Här rymdes klassiska marxistiska arbeten, alltifrån Lukács och Lefebvres analys av Lenins tänkande, Paul Baran och Paul Sweezys mycket inflytelserika arbete *Monopolkapitalet*, till böcker om utvecklingsteori och underutveckling av Samir Amin, Paul Baran och Rodolfo Stavenhagen. Läger man till dessa Nicos Poulantzas analys av den moderna kapitalismens klasstruktur, Göran Therborns

19. Cavefors ringde och meddelade att Bibliotekstjänst beställt det minsta antal de någonsin gjort av en Caveforsbok av just denna Foucault-utgåva. Olofssons nästa förslag, att ge ut Pierre Bourdieu, Jean-Claude Chamboredon och Jean-Claude Passerons arbete *Le métier de sociologue* (1968), blev inte av, kanske mot just denna bakgrund.

arbete om den härskande klassen och Paul Feyerabends vetenskapsfilosofi får man en bra bild av bredden i utgivningen.

Zenit-redaktionens bokutgivning vid sidan av *Zenits* egna serier

Det skulle i detta sammanhang föra alltför långt att förteckna den rad arbeten som skrivits av *Zenit*-redaktionens medlemmar och som givits ut på olika förlag, svenska såväl som internationella. Jag ska här bara nämna två serier som kan ses som näraliggande förlängningar av *Zenits* publiceringsverksamhet.

Arkiv avhandlingsserie

Tidskriften *Arkiv* (då med undertiteln *för studier i arbetarrörelsens historia*) startades av två redaktionsmedlemmar, Bernt Kennerström och Gunnar Olofsson. Flera inom *Zenit*-redaktionen skrev artiklar i tidskriften. Allra

tydligast blev kopplingen mellan *Zenit* och *Arkiv* när det gällde redaktionsmedlemmarnas doktorsavhandlingar. Många kom att publiceras i *Arkiv*s år 1974 påbörjade avhandlingsserie (som innebar startskottet för *Arkiv* förlag). Det gäller Sune Sunesson, Bernt Kennerström, Gunnar Persson, Lennart Schön, Gunnar Olofsson, Boel Berner, Björn Fryklund, Tomas Peterson, Bo Rothstein, Kent Lindkvist, Per Arne Tjäder, Mats Beronius, Tommy Nilsson, Christina Carlsson, Anita Göransson, Sven E. Olsson (numera Hort) och Paavo Bergman.

Kontrakurs (Norstedts PAN-serie)

Två tidigare redaktionsmedlemmar, litteraturvetaren Kurt Aspelin och socialantropologen Tomas Gerholm, tog initiativ till och drev under många år en intressant och högkvalitativ utgivning av centrala kritiska arbeten inom humaniora och samhällsvetenskap i sin serie *Kontrakurs*. Serien gavs ut av P.A. Norstedts förlag (PAN).

En översikt över tidskriften *Zenits* samlade utgivning
av böcker, småskrifter, häften, särtryck och stenciler
mellan 1968 och 1982

Zenit Reprint/småskrifter
– utgiven mellan 1968 och 1974

- Frank, André Gunder, *Sociology of development and underdevelopment of sociology*. Zenit Reprint nr 1, Stockholm 1968, 54 sidor.
- Mitchell, Juliet, *Kvinnorna – den längsta revolutionen* (med en inledande essä av Iréne Matthis, kritik av Quintin Hoare och replik av Juliet Mitchell; övers. Dick Urban Vestbro och Tomas Gerholm). 2 rev. uppl. (första upplagan utgiven som stencil av tidskriften *Zenit*). Zenit Reprint/småskrifter nr 2, Lund 1969, 47 sidor.
- Blackburn, Robin, *Kort handledning i borgerlig ideologi* (fackgranskning Anders Löfqvist och Gunnar Olofsson; övers. Kristina Meurle-Belfrage). Zenit Reprint/småskrifter nr 3, Lund 1969, 47 sidor.
- Berntson, Lennart, Hans-Olof Cedergren, Anders Löfquist & Göran Therborn, *Hamnarbetarstrejken i Göteborg november 1969*. Zenit småskrifter nr 4, Stockholm 1969, 32 sidor.
- Ekberg, Henrik, Katarina Engberg, Bengt Linnér, Nils Håkan Nilsson, Sven E. Olsson & Gunnar Wetterberg, *Från Seco till SAG. Mot en socialistisk elevrörelse*. Zenit småskrifter nr 5, Stockholm 1970, 72 sidor.
- Shivji, Issa G., *Tanzania. The Silent Class Struggle* (med kommentarer av Walter Rodney, Johan Saul and Thomas Szentes, förord av Dick Urban Vestbro). Zenit Reprint/småskrifter nr 6, Lund 1971, 95 sidor.
- Coulson, Andrew, *Tanzanias politiska ekonomi. En historisk översikt* (utgiven av Afrikagrupperna i Sverige och Zenit Stockholm). Zenit småskrifter nr 6 (felnumrerad, bör ha varit nr 7), Stockholm 1974, 44 sidor (också utgiven i Afrikagruppernas skriftserie, ISSN: 0348-8926, som nr 2).

Zenit stencil

- Poulantzas, Nicos, *Den marxistiska politiska teorin i England – en kritik* (övers. Dankert Vedeler). Zenit stencil nr 2, Lund 1969.
- Green, Claes-Göran, Sven E. Olsson & Göran Therborn, *Skogsarbetarstrejken och avtalsrörelsen*. Zenit stencil nr 3, Lund 1971, 15 sidor.

Zenit särtryck

– artiklar från tidskriften som gavs ut som separata häften

1. Gerholm, Tomas, *Begreppet produktionssätt*. Lund 1970.
2. Berntson, Lennart, *Staten och parlamentarismen i Sverige* (tillsammans med Lennart Berntson och Gunnar Olofsson, *Korporativismen i Sverige. Intervju med Jörn Svensson*). Lund 1971, 22 sidor.
3. Olsson, Sven E. & Göran Therborn, *Stuvarstrejken, Ådalen –70*. Lund 1971, 17 sidor.
4. Fryklund, Björn m.fl., *Från bondeförbund till centerparti*. Lund 1972, 23 sidor.
5. Therborn, Göran, *Det svenska klassambället 1930–70*. Ny revid. och utök. uppl. 1973, nya tr. 1977, 1979. Lund 1973, 44 sidor.
6. Poulantzas, Nicos, *Om samhällsklasserna*. Lund 1973.
7. Amin, Samir, *Underutveckling och beroende*. Särtryck ur *Zenit* nr 30 (s. 23–46). Lund 1977.
8. Johansson, Ingvar, *Gunnar Myrdal och objektivitetsproblemet*. Särtryck ur *Zenit* nr 14 (s. 42–47).

Z – Zenit häften

– utgiven 1978–1981, ISSN: 0348-4149

- Althusser, Louis, *Det måste bli en förändring i partiet! Till kritiken av franska kommunistpartiets ledning och strategi i Vänsterunionen* (övers. Gunnar Sandin). Zenit häften nr 1, Lund 1978. ISBN: 91-85876-00-3.
- Bohman, Ruth, *Kvinnor i facklig och politisk kamp 1880–1920. Kring borgerliga och proletära kvinnorörelser i Sverige*. Zenit häften nr 2, Lund 1979. ISBN: 91-85876-01-1.
- Edquist, Charles & Olle Edqvist, *Sociala bärare av teknik. Brygga mellan teknisk förändring och samhällsstruktur* (övers. Gunnar Sandin). Zenit häften nr 5, Lund 1980. ISBN: 91-85876-02-x.

- Lindhagen, Jan, *Ett mått av prövning. Kring den socialdemokratiska sårarten*. Zenit häften nr 6, Lund 1980. ISBN: 91-85876-08-9.
- Lindkvist, Kent & Svante Nordin (red.) *De socialistiska krigen. En antologi om konflikten i Sydostasien*. Zenit häften nr 3, Lund 1979. ISBN: 91-85876-03-8.
- Makt och opposition. Texter från Il Manifesto's östeuropakonferens* (urval av Titti Nylander; övers. Karin Eklund och Gunnar Sandin). Zenit häften nr 4, Lund 1979. ISBN: 91-85876-04-6.
- Nuti, Domenico Mario, *Motsättningar i de socialistiska ekonomierna. En marxistisk analys* (övers. Gunnar Sandin). Zenit häften nr 7, Lund 1981. ISBN: 91-85876-13-5.

Zenit förlag

– utgivning i egen regi åren 1980–1982

- Arvidsson, Håkan & Lennart Berntson, *Makten, socialismen och demokratin. Om det förstatligade samhället*. Lund 1980.
- Barrett, Michèle, *Kvinnoförtryck. En marxistisk och feministisk analys* (övers. Gunnar Sandin). Lund 1982.
- Djurfeldt, Göran & Staffan Lindberg, *Medicin mot fattigdom. Sjukdom och sjukvård i en indisk by* (övers. Gunnar Sandin). Lund 1980.
- Kjellberg, Anders, Britta Malmgren & Niels Arnfred, *Stat och klasser under kapitalismen*. Lund 1981.
- Mandel, Ernest, *Inledning till marxismens ekonomiska teori* (övers. Gunnar Sandin). 9 utök. och revid. uppl. Lund 1980.
- Nordin, Svante, *Historia och vetenskap. En essä om marxismen, historicismen och humaniora*. Lund 1981.
- Puig i Scotoni, Pau, *Att förstå revolutionen. En kritisk undersökning om historisk stabilitet och förändring*. Avhandling vid Lunds universitet. Lund 1980.
- Therborn, Göran, *Klasstrukturen i Sverige 1930–1980. Arbete, kapital, stat och patriarkat*. Lund 1981.
- Therborn, Göran, *Maktens ideologi och ideologins makt* (övers. Gunnar Sandin). Lund 1981.
- Wiberg, Håkan, *Krig, rustningar och säkerhetspolitik*. Lund 1982.

Zenitserien

– utgiven på Bo Cavefors förlag 1968–1978, ISSN: 0514-6712

- Annerstedt, Jan, *Datorer och politik. Studier i en ny tekniks politiska effekter på det svenska samhället*. Zenitserien nr 10, Staffanstorp: Cavefors 1970.
- Bergmark, Torsten, *Konst, klass, kapital. Rapporter och resonemang om konstens villkor*. Zenitserien nr 3, Stockholm: Zenit 1969.
- Berntson, Lennart (red.), *Marxistisk statsteori. En antologi*. Zenitserien nr 22, Lund: Zenit 1978.
- Carlsson, Per (red.), *Utveckling och underutveckling i Etiopien. En politisk och ekonomisk studie*. Zenitserien nr 11, Staffanstorp: Cavefors 1970.
- Dencik, Peter, Lars Herlitz & Bengt-Åke Lundvall, *Marxismens politiska ekonomi. En introduktion*. Zenitserien nr 6, Lund: Zenit 1969.
- Edquist, Charles, *Teknik, samhälle och energi*. Zenitserien nr 20, Lund: Zenit 1977.
- Fernbach, David, *Marx och politiken. Teori och praktik* (övers. Eva Rappe och Sven E. Olsson). Zenitserien nr 21, Lund: Zenit 1978.
- Forser, Tomas & Per Arne Tjäder, *Tredje ståndpunkten. En debatt från det kalla krigets dagar*. Zenitserien nr 15, Staffanstorp: Cavefors 1972.
- Frank, André Gunder, *Kapitalism och underutveckling i Latinamerika. Historiska studier över Chile och Brasilien* (övers. Lars Kronvall). Zenitserien nr 7, Staffanstorp: Cavefors 1970.
- Krassó, Nicolas & Ernest Mandel, *Trotskij's marxism. En debattskrift. Kritik, antikritik, kritik* (övers. Per Arne Tjäder, Claes-Göran Jönsson och Nils Sjöden). Zenitserien nr 12, Staffanstorp: Cavefors 1971.
- Lenin, Vladimir I., *Imperialismen som kapitalismens högsta stadium. Populär framställning* (övers. Alice Wallenius, reviderad av Kurt Aspelin, samt med två essäer av Claus Bryld och Lars Herlitz). Zenitserien nr 4, Stockholm: Zenit 1969.
- Lévi-Strauss, Claude, *Claude Lévi-Strauss och strukturalismen. Texter* (övers. Jan Anward och Eva Olofsson, sammanställda av Jan Anward och Gunnar Olofsson). Zenitserien nr 2, Stockholm: Zenit 1969.
- Maas, Utz, *Berufsverbot. Förföljelsen av vänstern i Västtyskland och Västberlin* (övers. Gunnar Sandin). Zenitserien nr 17, Lund: Zenit 1976.

- Magdoff, Harry, *Imperialismens politiska ekonomi. En studie av Förenta Staterna i imperialismens epok* (övers. Kerstin Eldh, Ingrid Jönsson, Hans Magnusson, Anita Sandberg och Nils Sjödén). Zenitserien nr 5, Staffanstorp: Cavefors 1969.
- Mandel, Ernest, *Inledning till marxismens ekonomiska teori* (övers. Gunnar Sandin och Gunnar Olofsson). 2 rev. uppl. (första upplagan publicerad som stencil). Zenitserien nr 1, Stockholm: Zenit 1968.
- Nee, Victor & John Collier, *Kulturrevolutionen vid Kinas universitet. Rapport inifrån* (övers. Eva Olofsson och Claes-Göran Gren). Zenitserien nr 8, Staffanstorp: Cavefors 1970.
- Neuberg, A. (pseudonym för bland annat Hô Chi Minh och Michail Tuchtatjevskij), *Det väpnade upproret* (övers. Mats Svensson). Zenitserien nr 13, Staffanstorp: Cavefors 1971.
- Olsson, Sven E. (red.), *Från SKP till VPK. En antologi*. Zenitserien nr 18, Lund: Zenit 1976.
- Poulantzas, Nicos, *Diktaturernas kris. Portugal, Grekland, Spanien* (övers. Lars-Håkan Svensson). Zenitserien nr 19, Lund: Zenit 1977.
- Terray, Emmanuel, *Materialismen och de "primitiva samhällena". Den historiska materialismen inför lineage- och segmentsamhällena* (övers. Håkan Rosenqvist). Zenitserien nr 9, Staffanstorp: Cavefors 1970.
- Therborn, Göran, *Klasser och ekonomiska system*. Zenitserien nr 14, Stockholm: Zenit 1971.
- Therborn, Göran, *Vad är bra värderingar värda? Och andra essayer om vetenskap, värderingar och samhälle*. Zenitserien nr 16, Staffanstorp: Cavefors 1973.

Karl Marx & Friedrich Engels: Skrifter i urval
– utgiven på Bo Cavefors förlag

- Marx, Karl & Friedrich Engels, *Ekonomiska skrifter. Skrifter i urval* (övers. Sven-Eric Liedman, Arno Seyler m.fl.; inledning av redaktionen). Staffanstorp: Cavefors i samarbete med tidskriften *Zenit* 1975, 736 sidor.
- Marx, Karl & Friedrich Engels, *Filosofiska skrifter. Skrifter i urval* (övers. Sven-Eric Liedman m.fl.; inledning och urval av Svante Nordin). Lund: Cavefors i samarbete med tidskriften *Zenit* 1978, 640 sidor.

I samma typografiska utformning och angivet som ett samarbete mellan *Zenit* och Cavefors utkom också:

Dahlkvist, Mats, *Att studera Kapitalet, Första boken. Kommentar och studiehandledning*. Avhandling vid Uppsala universitet. Lund: Cavefors i samarbete med tidskriften *Zenit* 1978, 655 sidor.

TemaTeori

– utgiven på Rabén & Sjögrens förlag 1970–1980

- Amin, Samir, *Den globala kapitalackumuleringen. En kritik av teorin om underutvecklingen* (övers. Mats Svensson; fackgranskning av Rolf Gustavsson). TemaTeori nr 10, Lund: Zenit 1974.
- Baran, Paul A., *Utvecklingens politiska ekonomi* (övers. Göran Andersson och Hans Olsson). TemaTeori nr 3, Lund: Zenit 1971.
- Baran, Paul A. & Paul M. Sweezy, *Monopolkapitalet* (övers. Teddy Arnborg och Ingvar Larsson). TemaTeori nr 2, Stockholm: Zenit 1970.
- Claudín, Fernando, *Eurokommunism och socialism* (övers. Ewa Dahlin). TemaTeori nr 16, Lund: Zenit 1979.
- Colletti, Lucio, *Marxism och dialektik* (övers. Inga Brandell och Fausto Giudice; i urval av Sven E. Olsson). TemaTeori nr 15, Lund: Zenit 1979.
- Dencik, Peter & Bengt-Åke Lundvall (red.), *Arbete, kapital & stat*. TemaTeori nr 11, Lund: Zenit 1974.
- Feyerabend, Paul, *Ned med metodologin! Skiss till en anarkistisk kunskaps-teori* (övers. Thomas Brante). TemaTeori nr 13, Lund: Zenit 1977.
- Lefebvre, Henri, *Lenins tänkande* (övers. Malena Rydberg och Ingela Guerrien). TemaTeori nr 6, Stockholm: Zenit 1971.
- Lukács, Georg, *Lenins tankevärld* (övers. Per-Olov Zennström). TemaTeori nr 1, Stockholm: Zenit 1970.
- Mandel, Ernest, *Marx' ekonomiska tänkande* (övers. Torsten Andersson). TemaTeori nr 8, Stockholm: Zenit 1973.
- Marx, Karl, *Grunddragen i kritiken av den politiska ekonomin* (urval och övers. Sven-Eric Liedman). TemaTeori nr 5, Lund: Zenit 1971.
- Petras, James F. & Maurice Zeitlin (red.), *Latinamerika, reform eller revolution? En antologi* (övers. Ingvar Larsson och Caroline Orrghen). TemaTeori nr 4, Lund: Zenit 1971.

- Poulantzas, Nicos, *Den moderna kapitalismens klasstruktur* (övers. Inga Brandell). TemaTeori nr 14, Lund: Zenit 1977.
- Rossanda, Rosanna (red.), *Il Manifesto. Teser och analyser av den radikala vänstern i Italien*. TemaTeori nr 9, Lund: Zenit 1973.
- Stavenhagen, Rodolfo, *De sociala klasserna i jordbrukssamhället* (övers. Anita Sandberg). TemaTeori nr 7, Lund: Zenit 1972.
- Söderpalm, Sven Anders, *Direktörsklubben. Storindustrin i svensk politik under 1930- och 40-talen*. TemaTeori nr 12, Lund: Zenit 1976.
- Therborn, Göran, *Vad gör den härskande klassen när den härskar? Statsapparater och statsmakt under feodalism, kapitalism och socialism* (övers. Gunnar Sandin). TemaTeori nr 17, Stockholm: Zenit 1980.

Utgiven av Rabén & Sjögren i samarbete med tidskriften *Zenit*:

- Prokop, Ulrike, *Kvinnors livssammanhang. Begränsade strategier och omåttliga önsningar* (övers. Gudrun Utas; fackgranskning av Jan Blomqvist). Stockholm: Rabén & Sjögren 1981.

Böcker av Göran Therborn från Arkiv förlag

Ojämlighet dödar

212 sidor, Arkiv förlag 2016

Borgarklass och byråkrati i Sverige

Anteckningar om en solskenshistoria

186 sidor, Arkiv förlag 1989

Nationernas ofärd

Arbetslösheten i den internationella krisen

223 sidor, Arkiv förlag 1985

Maktens ideologi och ideologins makt

134 sidor, Zenit 1981 i distribution från Arkiv förlag

Kapitalism och rösträtt

Om den borgerliga demokratins uppkomst

67 sidor, Arkiv förlag 1980

Vad gör den härskande klassen när den härskar?

Statsapparater och statsmakt under

feodalism, kapitalism och socialism

309 sidor, Zenit 1980 i distribution från Arkiv förlag

Frankfurtskolan

Till kritiken av den kritiska teorin

84 sidor, Arkiv förlag 1976

Klasser och ekonomiska system

328 sidor, Zenit 1971 i distribution från Arkiv förlag

»Böckerna går att beställa i bokhandeln och från www.arkiv.nu«
